

ОК 6 АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

Силабус

Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Освітня програма	Освітньо-наукова програма (ОНП) підготовки докторів філософії 011 Освітні, педагогічні науки
Освітній рівень	Третій (освітньо-науковий рівень)
Статус дисципліни	Нормативна
Мова викладання	Українська
Цілі	<p>Мета цього курсу полягає в ознайомленні потенційних докторів філософії із сучасними актуальними проблемами педагогічної науки в контексті розвитку особистості.</p> <p>Завдання курсу полягають в ознайомленні із сучасними проблемами педагогічної науки та з'ясуванні на рівні ідентифікації та розуміння таких понять: індивід – сукупність біофізіологічних параметрів людини; особистість – сукупність ідентифікаційних та диференційних виборів Его, один із «полюсів» самості, або суб'єктності; індивідуальність – конкретна інтегральність особистості, один із «полюсів» самості або суб'єктності; індивідність – конкретна інтегральність, втіленість сутності, другий, опозиційний індивідуальності «полюс» самості, або суб'єктності. А також понять в контексті “само”.</p>
Результати навчання	<p>У результаті опрацювання змісту навчальної дисципліни здобувач наукового ступеня «доктор філософії» може навчитися та оволодіти уміннями:</p> <p>ПРН1 Критично осмислювати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування освіти в Україні та світі, для розв'язання дослідницьких і професійних завдань, комплексних та інноваційних проблем, у тому числі в міждисциплінарних галузях.</p> <p>ПРН2 Вільно презентувати та обговорювати результати досліджень, наукові та прикладні проблеми освіти державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях, у тому числі в провідних зарубіжних наукових виданнях.</p> <p>ПРН3 Аналізувати змістове забезпечення освітнього процесу в ЗВО, визначати шляхи його модернізації, самостійно продукувати нові педагогічні ідеї.</p> <p>ПРН4 Орієнтуватися у змісті педагогічної інноватики, оцінювати теоретичну і практичну значущість освітніх нововведень, використовувати досягнення педагогічної інноватики у власній науковій та педагогічній діяльності.</p> <p>ПРН7 Планувати, організовувати і здійснювати наукові (експериментальні) дослідження у сфері освіти з використанням інноваційних технологій, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, презентувати результати дослідження та доводити власну наукову позицію.</p> <p>ПРН8 Застосовувати філософські принципи, поняття і категорії для обґрунтування методологічних засад, визначення соціокультурних чинників авторського дослідження.</p> <p>ПРН9 Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою</p>

	<p>отримання нових знань та створення нових технологій та продуктів у сфері освіти та в ширших мультидисциплінарних контекстах.</p> <p>ПРН10 Розробляти програму саморозвитку та самовдосконалення, обирати ефективний інструментарій презентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж.</p> <p>ПРН11 Вибудувати і реалізовувати власну кар'єрну стратегію для забезпечення продуктивних процесів в освіті і взаємовигідної співпраці.</p> <p>ПРН12 Критично оцінювати існуючі системи освіти, представлені в історико-педагогічному дискурсі; застосовувати перевірені часом наукові положення представників світової та української педагогічної думки у наукових дослідженнях і викладацькій діяльності.</p> <p>ПРН13 Дотримуватися принципів академічної доброчесності у власній науковій та професійній діяльності.</p>
Зміст	<p>Тема 1. Філософські аспекти сучасних проблем освіти</p> <p>Тема 2. Соціальний зміст педагогіки (соціальна педагогіка)</p> <p>Тема 3. Соціалізація особистості</p> <p>Тема 4. Соціалізація і розвиток особистості</p> <p>Тема 5. Культура та соціалізація особистості</p> <p>Тема 6. Екзистенційні теорії розвитку особистості</p> <p>Тема 7. Самовизначення особистості</p> <p>Тема 8. Відповідальність особистості</p> <p>Тема 9. Активність особистості</p> <p>Тема 10. Самореалізація особистості</p>
Курс/семестр	2/4
Розподіл за видами занять та годинами навчання	<p>Лекції – 14 год.,</p> <p>Семінарські/практичні – 14 год.,</p> <p>Самостійна робота – 62 год.</p> <p>Залік</p>
Кафедра	Кафедра педагогіки та менеджменту освіти, кабінет № 39, e-mail: kafpedkdpu@gmail.com
Викладач	Радул Валерій Вікторович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Контактна інформація	e-mail викладача: valerijradul@gmail.com
Система оцінювання	<p>Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.</p> <p>Підсумковий контроль: залік.</p> <p>Поточне оцінювання: реалізується у формі фронтального усного та письмового опитування, бесід, дискусій, виступів на практичних заняттях, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання аспрантом тощо.</p>

Тематичне оцінювання у формі модульних контрольних робіт.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Сторінка курсу на платформі MOODIE

<http://moodle.kspu.kr.ua/mod/data/view.php?d=114&rid=1191>

Література

1. **Енциклопедія освіти** / Акад. пед.наук України; головний ред. В.Г.Кремень. - К.: Юріком Інтер, 2008. - 1040 с.
2. **Педагогічний словник**/ За редакцією дійсного члена АПН України М.Д.Ярмаченка. - К.: Педагогічна думка, 2001.
3. С.У. Гончаренко **Український педагогічний словник**.
4. **Соціолого-педагогічний словник**/ За ред. В.В.Радула, вид. 2-е. - Харків:Мачулін, 2015. - 444 с.

Основна література

1. Абульханова-Славская К.А. Активность и сознание личности как субъекта деятельности /К.А. Абульханова-Славская // Психология личности в социалистическом обществе /ред. Б.Ф.Ломов, К.А.Абульханова. – М., 1989. – с. 110–133.
2. Абульханова К.А. О субъекте психической деятельности / К.А.Абульханова. – М.:Наука, 1973.
3. Абульханова-Славская К. А. Диалектика человеческой жизни / К. А. Абульханова-Славская//Соотношение философского, методологического и конкретно-научного подходов к проблеме индивида. – М., 1977.
4. Абульханова-Славская К. А. Стратегия жизни / Абульханова-Славская К. А. – М.: Мысль, 1991. – 299 с.
5. Агафонов А. Ю. Человек как смысловая модель мира. Прологомены к психологической теории смысла / Агафонов А. Ю. – Самара, 2000.
6. Адлер А. Индивидуальная психология / А. Адлер // История зарубежной психологии / [сост. П. Я. Гальперин, А. Н. Ждан]. – М., 1986. – С. 131–140.
7. Акмеология: Учебник / Под общ. ред. А. А. Деркача. – М., 2002.

8. Алексеев В.П. Биологическая адаптация человеческих популяций к природным условиям в эпоху палеолита/В.П.Алексеев // Первобытный человек и природная среда. – М., 1974.
9. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания / Б. Г. Ананьев. – М.: Наука, 1977.
10. Ананьев Б. Г. Психофизиология студенческого возраста и усвоение знаний / Б. Г. Ананьев // Вестник высшей школы. – М., 1973. – № 6.
11. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания / Анаьев Б.Г. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1968. – 340 с.
12. Андреевкова Н. В. Проблема социализации личности / Н. В. Андреевкова // Социальные исследования. – М., 1970. – Вып. 3. – С. 38–52.
13. Анохин П.К. Философские аспекты теории функциональной системы: Избр. Тр. М.: Наука, 1978. – 400 с.
14. Асмолов А. Г. Культурно-историческая психология и конструирование миров / А. Г. Асмолов. – М.: Модэк, 1996. – 768 с.
15. Асмолов А. Г. Психология личности: учебник / А. Г. Асмолов. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 367 с.
16. Бакшеева Э.П. Педагогическая поддержка самоактуализации в педвузе: дис. ... канд. пед. наук / Э.П.Бакшеева. – Сургут, 2002. – 246 с.
17. Бандура А. Принципы социального научения / А. Бандура // Современная зарубежная социальная психология / под ред. Г. М. Андреевой. – М., 1984. – с. 55-60.
18. Бардин Ю. П. О разработке категории «социальная зрелость» личности: (Социологические исследования) / Ю. П. Бардин // Вестник харьковского университета, 1984. – № 261. – С. 44–48.
19. Батенин С.С. Человек в его истории/С.С.Батенин. –Л., 1976.
20. Батищев Г. С. Деятельностная сущность человека как философский принцип / Г. С. Батищев // Проблема человека в современной философии. – М., 1969. – 437 с.
21. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. – М., 1986.
22. Беляева Л. А. Воспитательно-педагогическая деятельность как вид социальной деятельности / Л. А. Беляева // Социологические проблемы формирования личности. – Свердловск, 1977. – С. 78–85.
23. Бех І.Д. Виховання особистості: Підручник.-К.: Либідь, 2008. - 848 с.
24. Бехтерев В.М. Коллективная рефлексология. Пг., 1921.
25. Библер В. С. От наукоучения – к логике культуры / В. С. Библер. – М., 1991. – 430 с.
26. Битягинова Н.Р. Проблема саморазвития личности в психологии: Аналитический обзор/Н.Р.Битягинова. – М.: МПСИ: Флинта, 1998.
27. Блонский П.П. Очерк научной психологии. – М., 1921.
28. Богуславский Ю. А. Объективные факторы совершенствования самореализации в условиях революционной перестройки: Автореферат дисс... канд. философских наук / Ю. А. Богуславский. – КГУ им. Т. Шевченко, 1990. – 16 с.
29. Большой энциклопедический словарь. – М.: Больш. Рос. Энцикл., 1997., с.446
30. Борисовский П.И., Григорьев Г.П. Возникновение человеческого общества. – Л., 1977.
31. Братусь Б. С. Психология. Нравственность. Культура / Б. С. Братусь. – М., 1979.
32. Брушлинский А.В. Социальная психология в России и теория Сержа Московичи // Московичи С. Век толпы. – М., 1996.
33. Бугрова Н. И. О содержании понятия «социализация личности» / Н. И. Бугрова // Вестник Белорусского университета. Сер.3. История, философия, научный коммунизм, экономика, право. – Минск, 1985. – № 3. – С. 51–54.

34. Буюва Л.П. Социальная среда и сознание личности. – М., 1968. – 135 с.
35. Бьюдженталь Дж. Искусство психотерапевта/Бьюдженталь Дж.. – СПб.: Питер, 2001.
36. Вахромов Е. Е. Психологические концепции развития человека: теория самоактуализации: учеб. пособие / Вахромов Е. Е. – М., 2001.- 322 с.
37. Выготский Л. С. Педагогическая психология / под ред. В. В. Давыдова. – М. Педагогика, 1991. – 480 с.
38. Выготский Л. С. Психология искусства / Выготский Л. С. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 480 с.
39. Выготский Л.С. Избранные произведения, - М., 1956.
40. Выготский Л.С. Избранные психологические исследования. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1956.
41. Выготский Л.С. Избранные психологические произведения. – М., 1960.
42. Галажинский Э. В. Системная детерминация самореализации личности: Дисс. ... д-ра. психол. наук / Э. В. Галажинский. – Томск, 2002.
43. Гальперин П. Я. Введение в психологию / П. Я. Гальперин. – М. : КДУ, 2005. – 336 с.
44. Гальперин П.Я. Введение в психологию / Гальперин П.Я. – М.: Изд-во МГУ, 1976. – 250 с.
45. Гегель Г. Феноменология духа/Г. Гегель. (Вступ. статьи комментарий Ю.Р. Селиванова). — Москва: [Академический Проект](#), 2008. — 767 с.
46. Гергет А., Готалов-Готлиб А. Современные педагогические течения. – Херсон: Государственное издательство Украины, 1925.
47. Геродот История в 9 кн. / Пер., предисл. и указатель Ф. Г. Мищенко. В 2 т. М., 1885—1886.
48. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века / Б. С. Гершунский. – М. : Пед. о-во России, 2002. – 512 с.
49. Гибсон Дж. Экологический подход к зрительному восприятию / Гибсон Дж. – М., 1988.
50. Гиль С.С. Педагогические условия самореализации подростков. Автореф. дисс. ...канд.пед.наук/С.С.Гиль.– Екатеринбург, 1995.
51. Гинзбург М.Р. Психологическое содержание личностного самоопределения / М.Р.Гинзбург//Вопросы психологии. – 1994. - № 3.
52. Гоббс Т. Избр. соч./Т.Гоббс, 1920.
53. Гуманистическая роль образования: православие и воспитание. – М., 1999.
54. Давыдов В. В. Вклад Э. В. Ильенкова в теоретическую психологию / В.В. Давыдов //Вопросы психологии, 1994. - № 1. - С. 131-135.
55. Даниленко И. М. Моральные критерии социальной зрелости личности / И. М. Даниленко. – М.:Знание, 1980. – 64 с.
56. Данильян О.Г. Философия/О.Г.Данильян, Е.М.Тараненко. - М,:ЭКСМО,2005.
57. Демин М. В. Природа деятельности / Демин М. В. – М., 1984.
58. Демчинский В. Ф. Психодинамическая функциональная модель человеческой самоорганизации / В. Ф. Демчинский // Мир психологии, 2010. - № 4. – С. 250-266.
59. Деркач А.А. Акмеология: Учеб. пособие / А.А.Деркач, В.Г.Зазыкин. – СПб.: Питер, 2003.
60. Деркач А.А. Деятельность как основание акмеологического развития субъекта и надситуативная активность субъекта как действенный фактор ее развития / А.А.Деркач, Э.В.Сайко // Мир психологии. – 2008. - № 2. – С. 193-200;
61. Деркач А. А. Методолого-прикладные основы акмеологических исследований / А. А. Деркач. – М. : РАГС, 2000. – 391 с.
62. Деркач А. А. Потребность в самореализации как феномен социального мира и основание акмеологического развития / А. А. Деркач, Э.В. Сайко // Мир

психологии. – 2008. - № 1.

63. Деркач А.А. Развитие в акмеологии и акмеологическое развитие в структуре онтогенеза / А. А.Деркач, Э.В.Сайко // Мир психологии. – 2007. - № 2. – С. 208-221.

64. Дерманова И.Б. Нравственная самоидентификация как регулятор мотивов поведения / И.Б. Дерманова // Психологические условия самореализации личности / Под ред. Л.А.Головей, Л.А.Коростылевой. – СПб., 1999. – Вып.3. – с.51-60.

65. Джидарьян И. А. Категория активности и ее место в системе психологического знания / И. А. Джидарьян // Категория материалистической диалектики в психологии / [ред. Л. И. Анцыферова]. – М., 1988., с. 56–88.

66. Дистервег А. Руководство для немецких учителей / Пер с нем. А. Ф. Гретман. – М. : К. И. Тихомиров, 1913.

67. Домжа А. А. Гносеологический аспект свободы и ответственности // Методологические аспекты научного познания и социального действия / А. А. Домжа. – Минск, 1985.

68. Дробницкий О. Г. Природа и границы сферы общественного бытия человека / О. Г. Дробницкий // Проблемы человека в современной философии. – М., 1969.

69. Дьяченко Н.И. Психология высшей школы: Учеб.пособие для вузов. – 2-е изд., перераб. и доп./Н.И.Дьяченко, Л.А.Кандыбович. – Минск: Изд-во БГУ, 1981. – 383с.

70. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение /Э.Дюркгейм/пер. с фр., составление, послесловие и примечания А.Б.Гофмана. – М.: Канон, 1995. – 352 с.

71. Егоршин, А. П. Управление персоналом / А. П. Егоршин. – М., 2001.

72. Егорычева И. Д. Личностная направленность подростка и метод ее диагностики / И. Д. Егорычева // Мир психологии. – 1999. – № 1.

73. Енциклопедія освіти /Акад.пед.наук України; головн.ред.В.Г.Кремень. - К.: Юрінком Інтер, 2008. - 1040 с.

74. Журавлев В. И. Вопросы жизненного самоопределения выпускников средней школы / В. И. Журавлев. – Ростов-на-Дону, 1972. – 206 с.

75. Зеер Э. Ф. Психология профессионального развития / Зеер Э. Ф. – М., 2006.

76. Зиммель Г. Избранное. Том 1. Философия культуры/Г.Зиммель.-М.: Юрист, 1996. - 671 с.

77. Ильенков Э. В. Философия и культура / Э. В. Ильенков. – М.: Политиздат, 1991. – 464 с.

78. Ильенков Э. В. Что же такое личность? / Э. В. Ильенков // С чего начинается личность / Под общей ред. Р. И. Косолапова. – 2-е изд. – М.: Политиздат, 1984. – 360 с.

79. Каган М. С. Системный подход и гуманитарное знание / М. С. Каган // Избранные статьи. – Л., 1991.

80. Калитеевская Е. Р. Пути становления самодетерминации личности в подростковом возрасте / Е. Р. Калитеевская // Вопросы психологии. – 2006. – № 3. – С. 49 – 54.

81. Канішевська Л. В. Виховуємо соціально зрілу особистість: [наук.-метод. посібник для педагогів інтернатних закладів] / Л. В. Канішевська. – К.: Ін-т проблем виховання АГОІ України, 2009. – 158 с.

82. Кант И. Соч., т. 4, ч. 1, М., 1966.

83. Кветной М. С. Человеческая деятельность: сущность, структура, типы (Социологический аспект) / М. С. Кветной. – Саратов: Изд-во Саратовского университета, 1974.

84. Киричук О. В. Формування в учнів активної життєвої позиції / О. В. Киричук. – К.: Радянська школа, 1983. – 136 с.

85. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения: [учеб. пособие

- для вузов] / Е. А. Климов. – Р-н/Д: Феникс, 1996. – 512 с.
86. Кобзарь Б. С. Личность и ее становление / Б. С. Кобзарь, М. Г. Тайчинов. – К.: Молодь, 1990. – 164 с.
87. Коган Л. Н. Социальная зрелость социалистической личности / Л. Н. Коган // Научный коммунизм. – 1987. – № 7. – С. 54–61.
88. Коган Л.Н. Цель и смысл жизни человека/ Л.Н.Коган. – М.: Мысль, 1984.
89. Кон И. С. В поисках себя: личность и самосознание / И. С. Кон. – М.: Политиздат, 1984. – 335 с.
90. Корицкая Н. И. Диалектика зрелости общества и личности при социализме : автореф. дисс. ... канд. филос. наук / Н. И. Корицкая. – К., 1972. – 27 с.
91. Корнилов К.Н. Психология и марксизм, М. – 1967.
92. Коростылева Л. А. Проблема самореализации личности в системе наук о человеке / Л. А. Коростылева // Психологические проблемы самореализации личности / Под ред. А. А. Крылова, Л. А. Коростылевой. – Спб., 1997.
93. Коростылева Л. А. Психология самореализации личности: брачно-семейные отношения / Л. А. Коростылева. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. Ун-та, 2000. – 292 с.
94. Коул М. Культурно-историческая психология: наука будущего/М.Коул. — Москва: «Когито-Центр», Издательство «Институт психологии РАН», 1997. — 432 с.
95. Крылова Н. Б. Формирование культуры будущего специалиста / Крылова Н. Б. – М.: Высшая школа, 1990.
96. Кудрявцев В.Т. Исследование психологических особенностей профессионального становления личности /В.Т.Кудрявцев //Методологические проблемы повышения эффективности психолого-педагогических исследований. – М., 1985.
97. Кудрявцев Т. В. Психологический анализ динамики профессионального самоопределения личности / Т. В. Кудрявцев, В. Ю. Шегурова // Вопросы психологии. – 1983. - № 2., с. 51-59.
98. Кузнецова В. С. Формирование социальной ответственности у студентов педагогического вуза / В. С. Кузнецова, В. С. Морозова // Советская педагогика, 1985. – № 5 – С. 93–96.
99. Куликовский С. В. Формирование социально-политической ответственности личности : автор. дисс. ... канд. филос. наук / С. В. Куликовский. – КГУ им. Т. Г. Шевченко. – К., 1989 – 22 с.
100. Лебедик М. П. Технологія атестації цілісного розвитку особистості на основі оцінок соціальної зрілості учасників педагогічного процесу: [монографія] / М. П. Лебедик. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2003. – 305 с.
101. Лебедик Н. П. Общественная аттестация студентов педвуза на основе социальной зрелости личности / Н. П. Лебедик / Общественная аттестация студентов педвуза: Методические реком. для студентов педвуза. – Полтава: ПППИ, 1987. – 23 с.
102. Левин К. Теория поля в социальных науках / Левин К. [пер. с англ.] – СПб., 2000. – 368 с.
103. Лекторский В.А. Объект. Субъект. Познание/В.А.Лекторский. – М., 1980.
104. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность/ Леонтьев А. Н. – М.: Политиздат, 1977. – 304 с.
105. Леонтьев А. Н. Избранные психологические труды: в 3 т. / А. Н. Леонтьев. – М.: Педагогика, 1983. – Т. 2. – 318 с.
106. Леонтьев А.Н. Философия психологии. – М., 1994.
107. Леонтьев Д. А. Самореализация и сущностные силы человека / Д. А. Леонтьев // Психология с человеческим лицом: гуманистическая перспектива в

- постсоветской психологии / под ред. Д. А. Леонтьева, В. Г. Щур. – М., 1997. – С. 156–176.
108. Лисовский, В. Т. Акмеологическая теория повышения качества подготовки специалистов образования / В. Т. Лисовский . – М. : Исслед. центр проблем качества подгот. специалистов, 2001. – 144 с.
109. Ломов Б. Ф. Личность в системе общественных отношений / Ломов Б. Ф. – М.: Академия, 2005.
110. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М.: Наука, 1984. – 444 с.
111. Ломов Б.Ф. Соотношение социального и биологического как методологическая проблема психологии // Вопросы философии. 1976, - № 4.
112. Лурия А.Р. О месте психологии в ряду социальных и биологических наук // Философские науки, 1977. – № 9.
113. Лурия А.Р. Основы нейропсихологии. – М., МГУ, 1978.
114. Ляхова Л. Н. Отражение и активность материи / Ляхова Л. Н. – Саратов, 1979.
115. Макаренко А.С. Соч. в 7 т. – Т.VII.
116. Максимова В.Н. Зрелость как акмеологический критерий развития растущего человека // Мир психологии. – 2002. – № 3., с.239-245.
117. Мамардашвили М. К. Как я понимаю философию.../М.К.Мамардашвили/ Сост. и предисл. Ю.П.Сенюкова. - М.; Прогресс, 1990. - 368 с.
118. Мамардашвили М.К. / [сост. и предисл. Ю.П. Сенюкова]. – М.: Прогресс, 1990. – 368 с.
119. Мамардашвили М.К. Картианские вариации / М.К. Мамардашвили. – М., 1997 .
120. Маркин В.Н. Акмеологический принцип развития и самоорганизации человека как парадигма развития социума /В.Н.Маркин // Мир психологии, 2011. - № . – С.251-259
121. Маркович А.Ж. Социальная экология / А.Ж.Маркович. - М., 1991.
122. Мартынюк И. О. Жизненные цели личности: понятие, структура, механизмы формирования / И. О. Мартынюк / АН УССР. Ин-т философии. – Киев, 1990.
123. Маслоу А. Дальние пределы психики /А.Маслоу. – М., 2001.
124. Маслоу А. Мотивация и личность / А.Маслоу; пер.с англ.А.М.Татлыбаевой; вст.ст. Н.Н.Чубарь. – СПб.: Евразия, 2001. – 478 с.
125. Маслоу А. Психология бытия / А. Маслоу / [пер. с англ.]. – М.: Рефл-бук; Киев: Ваклер, 1997.
126. Маслоу А. Самоактуализация // Психология личности. Тексты / А. Маслоу. – М., 1982.
127. Мерлин В. С. Очерк интегрального исследования индивидуальности / В. С. Мерлин. – М. : Педагогика, 1986. – 254 с.
128. Мещеряков А.И. Соотношение органического и социального в первоначальном развитии ребенка // Соотношение биологического и социального в человеке. – М., 1975.
129. Михайлов И. В. Проблема профессиональной деятельности в трудах Д. Е. Сьюпера / И. В. Михайлов // Вопросы психологии. – 1977. – № 5., с. 110–122.
130. Монтень М. Избранное: из «Опытов» / Монтень М. – М., 1988.
131. Мудрик А. В. Роль социального окружения в формировании личности подростка / А. В. Мудрик. – М.: Знание, 1979. – 39 с.
132. Мудрик А.В. Концепция воспитания учащейся молодежи в современном обществе /А.В.Мудрик, А.А.Бодалев, З.А.Малькова. – М., 1991. – 98 с.
133. Муздыбаев К. Психология ответственности / [под ред.

- В. Е. Семенова] / Муздыбаев К. – Л. : Наука, 1983. – 340 с.
134. Муляр В. И. Самореализация личности как социальный процесс: (методол. социолог. аспект) / В. И. Муляр. – К.: КГУ им. Т. Шевченко, 1990. – 16 с.
135. Мэй Р. Искусство психологического консультирования/Р.Мэй. – М., 1994.
136. Мэй Р. Открытие бытия /Р.Мэй. - М.: Институт Общегуманитарных исследований, 2004.
137. Наливайко Н.В. Об ответственности власти перед образованием в глобализационных условиях развития /Н.В.Наливайко//Профессиональное образование в современном мире. – 2014. - № 1(12). – С.150-156., с.151
138. Наторп П. Социальная педагогика. Теория воспитания воли на основе общности / Пер. А. А. Громбаха. СПб., 1911.
139. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования/Р.Нельсон-Джоунс. – СПб.: Питер, 2000.
140. Ников Г. П. Жизненное самоопределение как педагогическая проблема / Г. П. Ников // Вопросы самоопределения личности и ее активности. – Уфа, 1985. – С. 58–64.
141. Новиков Б. В. Социальная активность как мера самодеятельности личности / Б. В. Новиков // Новиков Б. В. Творчество и философия. – К., 1989.
142. Новиков М.Г. Особенности влияния личностных качеств на профессиональное самоопределение молодежи /М.Г.Новиков//Мир психологии, 2009. - № 3. – С.240-245.
143. Орлов А.Б. Индивидуальность vs. индивидность: роковой вопрос современности / А.Б.Орлов, Н.А.Орлова //Мир психологии, 2011, № 1. – С.32-44
144. Орлов В.В. Социальная биология (к разработке концепции) // Соотношение биологического и социального. Пермь, 1981.
145. Осинский А. К. Умения самореализации в профессиональном самоопределении учащихся / А. К. Осинский // Вопросы психологии. – 1992. – № 1,2.
146. Пакулина С.А. Преодолевающая адаптация: системообразующий фактор и условие формирования самостоятельности студентов в вузе / С.А.Пакулина. – М.: Изд-во СГУ, 2010
147. Парсонс Т. Общетеоретические проблемы социологии. – «Социология сегодня. Проблемы и перспективы». – М., 1987.
148. Парыгин, Б.Д. Основы социально-психологической теории / Б.Д. Парыгин. – М., 1971.
149. Петровский А. В. Вопросы истории и теории психологии: избранные труды / Петровский А. В. – М.: Педагогика, 1984. – 272 с.
150. Петровский А.В. Основы теоретической психологии: учеб. пособие / Петровский А.В. – М., 1998.
151. Петровский А.В. Теория деятельностного опосредования и проблема лидерства // Вопросы психологии. – 1980. – № 2.
152. Петровский В. А. Личность : феномен субъективности /В. А. Петровский. – Ростов-на/ Д : Феникс, 1993. – 509 с;
153. Петровский В. А. Психология неадаптивной активности / Петровский В. А. – М., 1992.
154. Петровский В.А. Личность в психологии: парадигма субъективности /В.А.Петровский. – Ростов н/Д, 1996., с.11
155. Пиаже Ж. Избранные психологические труды/Ж.Пиаже. — М., 1994.
156. Пилиповский В. Я. Вступительная статья // Р. Бернс. Я-концепция и воспитание. – М., 1985.
157. Платон Собрание сочинений. В 4 т. / Под общ. ред. А. Ф. Лосева, В. Ф. Асмуса, А. А. Тахо-Годи. (Серия «Философское наследие»). — М.: Мысль.

1990—1994.

158. Платонов К. К. Краткий словарь системы психологических понятий : [учеб. пособие для учеб. заведений профтехобразования] / Платонов К. К. – М. : Высш школа, 1984. – 174 с.
159. Платонов К. К. Структура и развитие личности / Платонов К. К. – М.: Наука, 1986. – 256 с.
160. Пряжников Н. С. Профессиональное и личностное самоопределение / Н. С. Пряжников. – М.–Воронеж, 1996. – 256 с.
161. Психологическая энциклопедия / [под ред. Р. Корсини, А. А. Ауэрбаха; науч. ред., пер. на рус. яз. А. А. Алексеева]. – М., 2003.
162. Рабочая книга практического психолога: Технология эффективной профессиональной деятельности. –М., 1996.
163. Радул В. В. Соціальна зрілість особистості вчителя: фактори формування / В. В. Радул. – К. : Вища школа, 2008. – 240 с.
164. Радул В. В. Діагностика особистості майбутнього вчителя: монографія/ В.В.Радул. - К.: Вища шк., 1995. - 150 с.
165. Радул В.В.Розвиток / В.В.Радул // Соціолого-педагогічний словник/За заг.редВ.В.Радула, вид.2-е. - Харків:Мачулін,2015. - 444 с.
166. Резвицкий И. И. Личность. Индивидуальность. Общество / И. И. Резвицкий. – М.: Политиздат, 1984.
167. Рерих Н. К. О вечном... Книга о воспитании / Н. К. Рерих / [сост. Д. Н. Попов]. – М., 1991.
168. Роджерс К.Р. Взгляд на психотерапию.Становление человека: пер. С англ.. /К.Д.Роджерс; общ.ред.и предисл.Е.И.Исенина. – М.:Прогресс, 1994. – 495 с.
169. Рубинштейн С. Л. Бытие и сознание / С. Л. Рубинштейн. – М. : Наука, 1957.
170. Рубинштейн С. Л. О мышлении и путях его исследования / Рубинштейн С. Л. – М., 1958.
171. Рубинштейн С.Л. Бытие и сознание. Человек и мир /С.Л.Рубинштейн. – СПб.: Питер, 2003., с.274
172. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / Рубинштейн С.Л. – СПб.; М.;Харьков; Минск, 1999.
173. Рубинштейн С.Л. Принцип творческой самодеятельности/С.Л.Рубинштейн // Вопросы философии. – 1989. – № 4.
174. Рубцов В. В. О проблеме соотношения развивающих образовательных сред и формирование знаний: (к определению предмета экологической психологии) / В. В. Рубцов // Первая рос.конф.по экологической психологии, 5 – 6 дек. 1996 г., Москва. – М., 1996.
175. Русалов В.М. Теоретические проблемы построения специальной теории индивидуальности человека/ В.М. Русалов // Психологический журнал. – 1987. – № 4. – Т.7. – С. 23 – 35.
176. Саар Е. А. Роль системи освіти в життєвому самовизначенні молоді / Е. А. Саар // Філософська думка. – 1986. – № 5. – С. 41–47.
177. Сайко Э.В. Идентификация как способ социального бытия и идентичность как форма субъективного самоосуществления / Э.В. Сайко // Мир психологии. – 2004. – № 2. – с.3-11.
178. Сайко Э. В. Субъект: созидатель и носитель социального / Э. В. Сайко. – М.; Воронеж, 2006.
179. Салливан Г. С. Межличностная теория психиатрии / Г. С. Салливан // История зарубежной психологии / [ред. П. Я. Гальперин, А. Н. Ждан]. – М., 1986., С. 172–185.
180. Сартр Ж.-П. Бытие и ничто. Опыт феноменологической онтологии ./ Ж.-П.Сартр. – М.:Прогресс,2000. – 480 с.

181. Сафин В. Ф. Проблема самоопределения личности педагога / В. Ф. Сафин // Формирование социальной активности личности учителя : Межвуз. сб. науч. тр. / под ред. В. А. Слостенина. – Московский гос. пединститут им. В. И. Ленина. – М., 1982. – С. 148–153.
182. Сафин В. Ф. Психология самоопределения личности: [учеб. пособие] / В. Ф. Сафин / Свердловский пединститут. – Свердловск, 1986. – 142 с.
183. Селезнева Е.В. Самоактуализация как интегративная личностная компетентность /Е.В.Селезнева //Мир психологии, 2011, №1. – С.179-192.
184. Слостенин В.А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки/В.А.Слостенин. – М., 1976.
185. Смирнов И.П. Социализация и цивилизация (проблемные ситуации современности) // Мир психологии, 2005. - № 1.- С. 24-31.
186. Смирнов С. Д. Образ мира: Проблема активности психического отражения / Смирнов С. Д. – М., 1985.
187. Соколова, Е.Е. Идеи А.Н. Леонтьева и его школы о поступке как единице анализа личности в их значении для исторической психологии / Е.Е. Соколова // Традиции и перспективы деятельностного подхода в психологии. – М., 1999.
188. Спенсер Г. Личность и государство/ Г.Спенсер.- М.,:Социум, 2007.
189. Сперанский В. И. Социальная ответственность личности: сущность и особенности формирования / В. И. Сперанский – М., 1987.
190. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5-ти т/ В.О Сухомлинський. - К.:Рад.школа,1976.
191. Тайлор Е.Б. Первобытная культура / Е.Б. Тайлор. - М., 1989.
192. Терлецкий В. Н. Жизненная позиция личности: Проблемы методологии и теории / Терлецкий В. Н. – К.–Одесса: Лыбидь, 1990. – 203с.
193. Тимофеева Н.В. Самореализация личности дошкольника в обучении как педагогическая проблема/Автореферат дисс...канд.пед.наук/Н.В.Тимофеева. - Хабаровск, 1999.
194. Титма И. Социальная активность студенчества и ее субъективные основы / И. Титма, Я. Цуекула // Социально-профессиональная ориентация студенчества. – Вильнюс, 1981. – 146–179.
195. Ушинский К.Д. Проект учительской семинарии / К.Д. Ушинский. - Сочинения. - М., 1948.
196. Фельдштейн Д. И. Взаимосвязь возможностей образования и психологических закономерностей развития мотивационно-потребностной сферы личности / Д. И. Фельдштейн // Проблемы мотивации общественно-полезной деятельности школьников. – М., 1984. – С. 3–31.
197. Фельдштейн Д.И. Психология взросления. Структурно-содержательные характеристики процесса развития личности/ Д.И.Фельдштейн. – М.: Изд-во МПСИ, 1999.
198. Филатова М. Н. Конструирование социокультурной среды вуза в контексте реализации компетентностного подхода в образовании / М. Н. Филатова / Рос. гос. ун-т фенти и газа им. И. М. Губкина. – М. : МАКС Пресс, 2008. – 290с .
199. Филиппова Л.В. Социализация личности и педагогическая деятельность общества: Дис. ... канд.филос. наук. – Пермь, 1985.
200. Филиппова Л.В. Философско-педагогические основы валеологии. – Н.Новгород, 2000.
201. Философская энциклопедия: в 10 т. – М., 1970. – Т. 5.
202. Философский словарь /под ред. И.Т.Фролова. – М.: Изд-во Полит.лит., 1986., с.163
203. Франкл В. Человек в поисках смысла /В.Франкл; под.общ.ред.Л.Я.Гозмана,Д.А.Леонтьева. – М.:Прогресс, 1990.- 366 с.

204. Фрейд З. Психологія. Релігія. Культура /З.Фрейд. – М.:Прогресс, 1992. – 356 с.
205. Фромм Э. Іметь або быць / Э. Фромм. – М., 1986.
206. Хабермас Ю. Будуче чалавеческай прыроды: На пуці к ліберальнай еўгеніцы /Ю.Хабермас /пер.с нем. М.Л.Хорькова.- М.:Весь Мір,2002. – 144 с.
207. Харчев А. Г. Соціологія выхавання: (О некотарых актуальных сацыяльных праблемах выхавання асобы) / А. Г. Харчев. – М.: Політздат, 1990. – 222 с.
208. Хьел Л. Тэорыі асобы / Л.Хьел, Д.Зіглер. – СПб.:Пітэр,199. – 606 с.
209. Цукерман Г.А. Псіхалогія самаразвіцця/Г.А.Цукерман. – М.: Інтэрпракс, 1995.
210. Шавір П. А. Псіхалогія прафесійнага самоапрадэляння ў ранняй юнаці / П. А. Шавір. – Тюмець, 1980. – 87 с.
211. Швейцэр А. Культура і этыка / А. Швейцэр. - М., 1973.
212. Шелер М. Формы знання і асветы / М. Шелер // Чалавек. – 1992. - № 4,5. – 192 с.
213. Шостром Э. Анці-Карнегі /Э.Шостром //Прыхоты ўдачы:пер. с англ./Д.Карнегі. – 3-е изд.- Мінск,2004. – 400 с.
214. Штерн В. Псіхалогія ранняга дзяцінства. – Пётроград, 1915.
215. Эшбі У. Р. Канструкцыя мозгу. Праісходжанне адаптыўнага паводзення / У.Р. Эшбі. - М., 1962.
216. Яворська Г. Х. (Сацыяльна-і прафесійна зрілість курсантаў вышніх закладаў асветы МВС Украіны: [манаграфія] / Г. Х. Яворська. – Одеса: ПЛАСКЕ ЗАТ, 2005. – 408 с.
217. Ядов В. А. Самарэгуляцыя і прагназаванне сацыяльнага паводзення асобы / В. А. Ядов. – Л., 1979.
218. Якабсон П. М. Псіхалогічныя кампаненты і крытэрыі становлення зрелай асобы / П. М. Якабсон // Псіхалогічны журнал. – 1981. – Т. 2. – № 4.
219. Якуба Е. А. Понятце сацыяльнай актывнасці асобы / Е. А. Якуба // Сацыяльная актывнасць спецыяліста: істочкі і механізм фарміравання (сацыялагічны аналіз). – Харьков, Изд-во ХГУ «Выща школа», 1983.
220. Henseler J. Sozialpädagogische Argumentationen um Pestalozzi – Rezeptionsgeschichtliche Anmerkungen zur gegenwertigen Pestalozzidebatte // Zeitschrift für pädagogische Historiographie. – 2001. – Н. 2. – S. 86
221. Legrand L.L. Ecole unique: a quelle condition. – Paris, 1981.
222. Rogers C. R. A theory of therapy, personality and interpersonal relationships, as developed in the client-centered framework // Psychology: a study of science / Rogers C. R. / Ed. By S. Koch. – N. Y., 1959.

Допоміжна

1. **Радул В. В.** Соціальна зрілість і вихавання асобы / В.В.Радул //Вихавання майбутнього педагога на аснове нацыянальнай культуры і вічных духоўных ціннасцей: історія та перспектывы, Харків, ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2006. – 448 с. – С.173-181.
2. **Радул В.В.** Діагностика асобы майбутнього вучыцеля: [Манаграфія]/В.В.Радул. - К.: Выща шк., 1995. - 150 с.
3. **Радул В.В.** Фактары сацыяльнай зріласці студэнтаў педвузу: Навчальны псібнік із спецкурсу для студэнтаў педвузів/В.В.Радул. - К., 1994. - 144 с.
4. **Радул В.В.** Соціальны характар вихавання/В.В.Радул// Шлях асветы, 2004, № 3. - С.6-9.
5. **Радул В.В.** Цілісність та сістэмнасць у педагогічных даследаваннях/В.В.Радул // Рідна школа, 2004, №6. - С.12-14.
6. **Радул В.В.** Нарысы з актуальных праблем сацыяльнай педагогікі:навчальны

посібник/В.В.Радул. - Кіровоград:РВВ КДПУ ім.В.Винниченка, 2015. - 136 с.

7. **Радул В.В.** Соціальна зрілість особистості:монографія/В.В.Радул. - Харків:Мачулін, 2017. - 442 с.

8. **Радул В. В.** Дослідження особливостей самореалізації особистості [Монографія]/В.В.Радул, І.П.Краснощок, І.В.Лебедик. - Київ: „Імекс-ЛТД”, 2009. – 352с.

9. **Радул В.В.** Соціальна зрілість як вершина акмеологічного розвитку особистості/В.В.Радул// Рідна школа, 2011. - № 3. – С.15 – 20.

10. **Радул В.В.** Соціальна активність у структурі соціальної зрілості (теоретико-методологічний аспект): [Монографія]/В.В.Радул. - Кіровоград: Поліграфічно-видавничий центр ТОВ „Імекс-ЛТД”, 2011. – 256 с.

11. **Радул В.В.** Самореалізація особистості як критеріальна характеристика її соціальної зрілості/В.В.Радул //Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Зб.наук.праць. - Вип. 16, книга 1. - Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. - 384 с. - С.248-260.

12. **Радул В.В.** Деякі аспекти професійної соціалізації вчителя/В.В.Радул// Шлях освіти, 2012. - № 3. - С. 2-6.

13. **Радул В. В.** Соціалізація особистості: навчальний посібник/В.В.Радул, Я.В.Галета. - Кіровоград:ФО-П Александрова М.В., 2013. –236 с.

14. **Радул В. В.** Кореляційний взаємозв'язок соціальної зрілості та активності особистості/В.В.Радул//Рідна школа, 2013. - № 6. – С.7-12.

15. **Радул В.В.** Соціально-професійне середовище у формуванні якісних характеристик особистості/В.В.Радул//Рідна школа. 2014 - № 4-5. - С.27-31.

116. **Радул В. В.** Особливості дослідження професійної самореалізації особистості у наукових теоріях та концепціях (друга половина ХХ століття) /В.В.Радул//Рідна школа, 2016,№ 1. - С.3-10.

17. **Радул В. В.** Соціальна відповідальність як якісна характеристика особистості /В.В.Радул//Рідна школа, 2017. - № 3-4. - С.6-11.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://osvita.ua/school>
2. irbic.kspu.kr.ua